

YANGILANGAN KONSTITUTSIYADA YOSHLARGA BERILGAN YANGI IMKONIYATLAR

O'rinova Gulmira Yunusaliyevna

1-son kasb-hunar maktabi huquq fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Bugungi yoshlar kechagi yoshlar emas. Bugungi yoshlarning aqliy rivojlanishi, bilim darajasi juda yuqori. Ular bilim o'lyapti, kitob o'qiyapti, islohotlarimizning kuzatuvchisi emas, balki bevosita ishtirokchisi bo'lishyapti. Yoshlar biror huquqi buzilsa, bee'tibor bo'lmayapti, o'z haq-huquqlarini talab qilayapti. Ularning siyosiy-huquqiy madaniyati kundan-kunga oshib bormoqda. Bu esa ijobiy baholanadi. Shu nuqtai nazardan yoshlarimiz har jabhada faol va tashabbuskor ekanligi quvonarli. Ushbu maqolada ham yangilangan O'zbekistonimizda yangilangan Konstitutsiyamizning yosh avlodga bergan yangi imkoniyatlari haqida aytib o'tilgan.

Kalit so'zlar: shaxsiy daxldorlik, yaxlit tizim, huquqiy madaniyat, siyosiy plyuralizm, yoshlar minbari.

Sayyoramizning ertangi kuni, farovonligi farzandlarimiz qanday inson bo'lib kamolga yetishi bilan bog'liq. Bizning asosiy vazifamiz – yoshlarning o'z salohiyatini namoyon qilishi uchun zarur sharoitlar yaratishdan iborat.

*O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning
BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so'zlagan nutqidan*

Har bir rivojlangan davlatning Konstitutsiyasi o'sha davlatning pasporti deya e'tirof etiladi. Mamlakatimizda joriy yilda o'ta muhim siyosiy tadbirlar muvaffaqiyatli o'tkazilib, umumxalq ovozi bilan yangi tahrirdagi Bosh qomus qabul qilindi. Bu jarayonda aholi, asosan yoshlar orasida Konstitutsiyaviy qonun loyihasini targ'ib-tashviq qilgan vaqtimizda yoshlarning o'zlaridan ko'plab takliflar tushdi. Xususan, loyiha yuzasidan 227 mingdan ortiq takliflar tushgan bo'lsa, ularning 60 foizga yaqini bevosita yoshlar tomonidan berildi. Chunki Konstitutsiyada yoshlar huquqlari o'z ifodasini topdi, ma'lum ma'noda ularning jamiyatdagi o'rnini aks ettiruvchi asosiy qonundir.

Hududlarda yurib, yoshlarimizning fikr va takliflarini o'rgandik. Ular Konstitutsiyaviy qonun loyihasi bo'yicha, uning har bir moddasi bo'yicha o'z

munosabatini, takliflarini berishgani jamiyatda huquqiy madaniyat, siyosiy plyuralizm rivojlanayotganidan darak beradi.

Birgina misol sifatida Qomusimizda alohida bir bob “Oila, bolalar va yoshlar” deb nomlangani alohida e’tiborga molik. Buni tarixiy bob deyish mumkin. Bu bobni taklif qilgan ham aynan yoshlarning o‘zlari. Aslida har bir bob yoshlar uchun, yoshlarning manfaatlari uchun xizmat qiladi. Ushbu bobdagi moddalarda yoshlarning siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy, ekologik huquqlari himoya qilinishi, ta’lim-tarbiya olishga oid huquqlari mustahkamlab qo‘yilgani yurtimizda yoshlarga bo‘lgan e’tibordan darak. Qolaversa, yoshlarning so‘zi, fikri, qarashlari Konstitutsiyamizda o‘z ifodasini topgani bugun mamlakatimizda ortga qaytmas darajadagi islohotlarning tadrijiy natijasini ko‘rsatadi.

— Darhaqiqat, Konstitutsiyamizning “Oila, bolalar va yoshlar” deb nomlangan bobi haqida to‘xtaladingiz. Ushbu bobdagi 79-moddaga ko‘ra, davlat yoshlarning shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy, ekologik huquqlari himoya qilinishini ta’minlaydi, ularning jamiyat va davlat hayotida faol ishtirok etishini rag‘batlantiradi.

— 79-modda haqiqatan yoshlar moddasi deyish mumkin. Chunki yoshlarimizning siyosiy huquqi bo‘ladimi, ekologik, iqtisodiy yoki ta’lim olish kabi ko‘plab huquqlari ayni shu moddada muhrlab qo‘yildi.

Davlatimiz rahbari 2017 yilda BMT Bosh assambleyasining sessiyasida Yoshlar huquqlari bo‘yicha xalqaro konvensiyani qabul qilish tashabbusini ilgari surgan edi. Bu, avvalambor, Prezidentimiz dunyo yoshlarini o‘ylagani hamda O‘zbekiston yoshlarini qo‘llab-quvvatlaganining ifodasi bo‘ldi.

Yoshlar huquqlari Konstitutsiyada alohida moddalarda mustahkamlab qo‘yilgani yurtimiz yoshlari davlat tomonidan himoya qilinishidan dalolat beradi. Yoshlar o‘z huquqlaridan samarali foydalanishmoqda. Masalan, yosh tarbirkorlarni oladigan bo‘lsak, ularning ulushi so‘nggi 7 yilda 3 baravardan 6 baravargacha ko‘paygani va bu raqam yildan-yilga ortayotganini ko‘rishimiz mumkin.

Bundan tashqari, biz ta’lim olyapmiz. Bu bilan bitta huquqimiz ta’minlanyapti. Ertaga oila quramiz — uy-joy olish huquqlarimiz, shu bilan birga, bandlik huquqlarimiz kafolatlanadi. Bugun Oliy Majlis palatalari huzurida Yoshlar parlamenti instituti faoliyat ko‘rsatyapti. Bu bizning siyosiy jarayonlardagi faolligimiz hamda siyosiy-huquqiy madaniyatimiz oshishiga xizmat qiladi. Yoshlar komissiyasi, siyosiy partiyalar fraksiyalari bilan hamkorlikda yoshlarning muammolarini ko‘taryapmiz, qonunchilikka takliflar bera olyapmiz. Bugun

mahalladan boshlab vazirliklargacha yoshlarning huquqlarini ta'minlaydigan yaxlit tizim yaratildi.

Yoshlarning huquqlari Konstitutsiyaviy darajada kafolatlandi. Endi nima masala qoldi desangiz, endi oldimizda Konstitutsiyamizning ijrosini ta'minlash masalasi turibdi. Konstitutsiya kuni faqat bayram emas, bu sarhisob. Ya'ni, yil davomida konstitutsiyaviy huquqlar, inson huquqlarini ta'minlash, inson qadrini yuksaltirish borasidagi ishlarni amalga oshirishimiz lozim. Mazkur jarayonlarda yoshlarning ham faol ishtirok etayotgani, ularning o'z o'rni borligi quvonarli, albatta.

Birgina O'zLiDePni oladigan bo'lsak, bugun 1 million 300 mingdan ortiq a'zolarimizning 60 foizini yoshlar tashkil etadi. Yoshlar partiyalarimizga ishonch bildiriyapti, o'zining muammolari bilan partiyaga murojaat qilyapti. Yoshlar parlamenti va partiyamiz hamkorligida "Yoshlar minbari" degan platforma tashkil qilinib, bu platforma asosida yoshlarning Mamlakatda yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularga zarur shart-sharoitlar va imkoniyatlarni yaratib berish borasida mustahkam huquqiy baza yaratilgan va bu tizim zamon talablariga hamohang ravishda takomillashtirib borilmoqda. Xususan, bugungacha parlament tomonidan yoshlarga oid 40 dan ziyod qonun hujjatlari qabul qilingan bo'lib, 30 dan ortiq xaqlaro huquqiy hujjatlar ratifikatsiya qilingan.

Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan ayni davrda insoniyat tarixidagi eng ko'p yoshlar qatlami bilan yashayotganimizni inobatga olgan holda BMT minbarida Yoshlar huquqlari to'g'risidagi BMT konvensiyasini qabul qilish taklifi ilgari surilgani ham xalqaro hamjamiyat tomonidan iliq qarshilandi. O'zbekiston rahbari bunga asos qilib, bugun dunyo miqyosida yoshlarning soni ikki milliarddan ortib ketgani, xaqlaro terrorizm va ekstremizm shiddat bilan o'sib borayotgan bir paytda yoshlarga himoya zarurligini muhim omillar sifatida asoslab berdi.

Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston Respublikasi Prezidenti sifatida birinchi imzolagan qonun hujjati – 2016-yil 14-sentabrdagi «Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida»gi Qonun ekanida ham ramziy mazmun-mohiyat mujassam. Binobarin, aholisining yarmidan ko'prog'i yoshlardan iborat bo'lgan mamlakatda yoshlarga oid davlat siyosatini izchil amalga oshirish, yosh avlodni har tomonlama yetuk va barkamol, intellektual salohiyatli, o'z qat'iy pozitsiyasiga ega, yurtda amalga oshirilayotgan islohotlarga befarq bo'lmagan, yurtning ertangi munosib kelajagi uchun daxldorlikka tayyor, maqsadga intiluvchan, serg'ayrat, vatanparvar, sadoqatli, komil shaxslar sifatida tarbiyalash O'zbekistonni dunyoning eng

rivojlangan davlatlari safidan o‘rin olishining muhim omili ekanini mamlakat rahbari va hukumat yaxshi anglaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YHATI:

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi //O‘n ikkinchi chaqiriq O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining o‘n birinchi sessiyasida 1992 yil 8 dekabrda qabul qilingan. – T.: O‘zbekiston, 1992. – 48 b.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. // “Halq so‘zi” gazetasi, 22 dekabr 2017 yil.
3. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. –T.: “O‘zbekiston”. – 2017.– 102b.
4. Karimov I.A. Barkamol avlod orzusi // Tuzuvchilar: Sh. Qurbonov, H. Saidov, R.Ahliddinov. – T.: Sharq NMAK. 1999. – 148 b.
5. Karimov I.A. Yuksak ma‘naviyat-engilmas kuch. –T.: Ma‘naviyat, 2008, 171 b
6. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni // Bola ma‘naviyatini tarbiyalash /Tuzuvchilar: J.Fozilov, R.Sultonov, H.Saidov. – T.: “Ma‘rifat-Madadkor”, 2000. – 7-19-b.
7. Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi //Bola ma‘naviyatini tarbiyalash /Tuzuvchilar: J.Fozilov, R.Sultonov, H.Saidov. – T.: “Ma‘rifat-Madadkor”, 2000. – 20-55-b.
8. Milliy istiqlol g‘oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. – T.: O‘zbekiston, 2000. – 80 b.
9. Abdurahobov U. Shaxs (Komil inson haqida). – T.: Vatan, 1996. – 20 b.
10. Норқўзиева, Дилрабо Шералиевна. "Таълим тизимида юзага келадиган низолар шахс ижтимоий–психофизиологик меъёрдан оғишининг кўриниши сифатида." *Academic research in educational sciences* 4.ТМА Conference (2023): 537-541.
11. Норқўзиева, Д. "Мактаб ўқувчилари ўртасида юзага келадиган низоларни олдини олиш–конструктив хулқ самарадорлигининг омили сифатида." *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании* I (2023).
12. Норқўзиева, Д. Ш. "Мактаб ўқувчиларида ўқув мотивациясини шакллантириш муаммо сифатида." *Academic research in educational sciences* 3.NUU Conference 2 (2022): 851-855.